Yazma Süreci: Okuduğu Şiiri Betimleme Paragrafı Olarak Yazabilme ve Yazma Sürecini Değerlendirme

Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı betimleme yazısında planlama, anlatım biçimi ve düşünceyi geliştirme yollarına ilişkin kuralları uygular. · Okuduğu şiirdeki imgeleri, duyusal ayrıntıları ve atmosferi koruyarak şiiri özgün bir betimleme paragrafına dönüştürür. · Yapısını incelikle ördüğü yazısına yönelik yazma sürecini içerik, dil-anlatım ve paydaş görüşleri doğrultusunda değerlendirerek özgün yazar kimliğini geliştirir.

HATIRLAYALIM

- Şiiri betimleme paragrafına dönüştürürken dizeler aynen kopyalanmaz; imgeler ve atmosfer özgün düzyazı cümleleriyle yeniden kurgulanır.
- Açıklayıcı betimleme nesnel bilgi verirken, şiirden dönüştürülen metinlerde öznel ve estetik izlenimsel (sanatsal) betimleme kullanılır.
- Yazma süreci sonunda öz değerlendirme ve paydaş (öğretmen/akran) geri bildirimleriyle redaksiyon yapılarak özgün yazar kimliği geliştirilir.

1 EŞLEŞTİRME

Betimleme türlerini ve yazma süreci kavramlarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.

İzlenimsel	Açıklayıcı	Portre	Öz Değerlendirme
Sanatsal ve öznel	Bilgi verici, nesnel	Fiziksel ve ruhsal	Yazarın iç denetimi

d 1. İzlenimsel Betimleme
b 2. Açıklayıcı Betimleme
a 3. Ruhsal (Tinsel) Portre
c 4. Öz Değerlendirme

a) Bir kişinin karakteri, alışkanlıkları ve iç dünyasının betimlenmesi
b) Varlıkları kişisel duygu katmadan bilgi verme amacıyla tanıtan tasvir
c) Yazarın kendi metnini içerik, üslup ve imla ölçütlerine göre denetlemesi
d) Gözlemleri duygu, imge ve öznel yorumlarla aktaran sanatsal tasvir

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Betimleme yazımı ve değerlendirme süreciyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Beş Duyu	Sıfat Tamlaması	Üç Nokta (...)	Paydaş Görüşü
Görme, işitme, koklama	Sıfat-isim arası virgül yok	Eksiltili izlenim cümlesi	Akran/öğretmen katkısı

	D	Y
Sıfat tamlamalarında son niteleme sıfatı ile nitelediği isim arasına virgül konmaz.	✓	
Betimleme paragrafında yalnızca görme duyusuna ait ayrıntılar kullanılabilir.		✓
Öğretmen ve akran (paydaş) geri bildirimleri metnin redaksiyonuna katkı sağlar.	✓	
İzlenimsel betimlemede eksiltili cümlelerin sonuna üç nokta (...) konulabilir.	✓	

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dönüşüm ilkelerine göre okuduğu bir şiiri betimleme paragrafına aktaran öğrencinin hangisini yapması yanlıştır?

ŞİİRİ BETİMLEME PARAGRAFINA DÖNÜŞTÜRME İLKESİ

izeler olduğu gibi kopyalanmaz; özgün düzyazı cümleleriyle yeniden kurulu

Mekân, zaman, varlık unsurları ve imgeler genel-özel sırasıyla betimlenir.

A) Şiirdeki dizeleri değiştirmeden yan yana yazıp nokta koymak
B) Şiirdeki mekân, zaman ve imgeleri belirleyerek plan kurmak
C) Görme, işitme ve koklama duyularına seslenen sıfatlar seçmek
D) Dikkat çekici bir giriş cümlesiyle atmosferi hissettirmek

4 KISA CEVAP

Betimleme paragrafı ile öyküleme (hikâye etme) paragrafı arasındaki temel fark nedir?

BETİMLEME (TASVİR) İLE ÖYKÜLEME (HİKÂYE ETME) AYRIMI

Betimleme: Durağanlık, sıfatlar ve mekân ayrıntısı (Fotoğraf Karesi)

Öyküleme: Zaman akışı, olay zinciri ve hareket fiilleri (Sinema Filmi)

Betimlemede durağanlık ve varlık/mekân nitelikleri (fotoğraf karesi), öyküleme ise zaman.

5 TABLOYU TAMAMLA

Betimleme paragrafında kullanılan duyusal ayrıntıları ve anlatım araçlarını örnekleriyle tamamlayınız.

Anlatım Unsuru	İşlevi / Türü	Metinden Örnek İfade
Görme ve Koklama Duyusu	Çoklu duyusal canlandırma	Mor salkımların baygın kokusu ve kızıl ufuk
Benzetme (Teşbih)	Soyutu somutla görünür kılma	Altın bir tül gibi serilen akşam güneşi
Kişileştirme (Teşhis)	Doğaya insani nitelik verme	Yılların yorgunluğunu taşıyan bilge ahşap evler
Fiziksel Portre	Kişinin dış görünüş tasviri	Çatık kaşları, ağarmış saçları ve dalgın bakışları

6 SIRALAMA

Görseldeki şiirden betimleme paragrafına dönüşüm ve değerlendirme sürecini sıraya diziniz.

1. Çözümleme	2. Planlama	3. Yazma	4. Değerlendirme
Tema ve imgeyi bul	Bakış açısı ve sıra	Duyusal tasvir kur	Öz/akran redaksiyon

4 Öz ve paydaş değerlendirmesiyle metni düzeltip (redaksiyon) paylaşma

1 Şiiri çözümleyerek temayı, atmosferi ve duyusal imgeleri belirleme

2 Sıralama düzenini (genelden özele / dıştan içe) seçip taslak plan kurma

3 Sıfatlar, söz sanatları ve çoklu duyularla izlenimsel paragrafı yazma

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki "Yağmurun yıkadığı taş kaldırımlardan yükselen ıslak toprak kokusuna uzaktan gelen nal sesleri karışıyordu."

BETİMLEME PARAGRAFINDA ÇOKLU DUYU KULLANIMI

Görme (taş kaldırım) + Koklama (ıslak toprak kokusu) + İşitme (nal sesleri)

Birden fazla duyunun kaynaştırılması sahneyi okurun zihninde canlandırır.

A Görme — Koklama — İşitme

B Yalnızca Görme

C Tatma — Dokunma

D Yalnızca İşitme

8 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Betimleme paragrafı ve yazım-noktalama kurallarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
"Dar, taşlı, yosunlu sokaklar" tamlamasında eş görevli sıfatlar arasına virgül konur.	✓	
Şiirden dönüştürülen edebî betimlemede istatistiksel grafikler ve tanık gösterme esastır.		✓
Karşılaştırma ve benzetme, betimleme paragrafında kullanılan düşünceyi geliştirme yollarıdır.	✓	
Yazma süreci ilk taslağın kaleme alınmasıyla biter, değerlendirmeye gerek yoktur.		✓

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

"Akşam, yine akşam, yine akşam / Göllerde bu dem bir kamış olsam!" dizelerini iki cümlelik izlenimsel bir betimlemeye dönüştürünüz.

Güneşin ufukta eridiği kızıl akşamda durgun göl suları yalnızlığın aynası gibi.

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki edebiyat kavramlarıyla tamamlayınız.

METİNSELLİK ÖLÇÜTLERİ VE YAZMA SÜRECİ TERİMLERİ

Bağdaşıklık (Anlam Uyumu) · Redaksiyon (Düzeltme) · Portre (Kişi Tasviri)

Değerlendirme süreci öğrencinin özgün yazar kimliğini geliştirmesini sağlar.

bağdaşıklık · portre · öyküleme · redaksiyon

1. Paragraftaki cümlelerin anlamca birbirini tamamlamasına **bağdaşıklık** denir.
2. Geri bildirimler doğrultusunda ilk taslağı yeniden düzenleyip düzeltmeye **redaksiyon** denir.
3. Bir insanın dış görünüşünün veya karakterinin sözcüklerle resmedilmesine **portre** denir.

11 EŞLEŞTİRME

Dereceli puanlama anahtarındaki (rubrik) değerlendirme ölçütlerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.

İmge Aktarımı	Bağlaşıklık	Söz Varlığı	Paydaş Katkısı
Atmosferi koruma	Dil bilgisel bağlar	Sıfat ve söz sanatı	Yeni yazma hedefi

a 1. İmge ve Atmosfer Aktarımı

d 2. Bağlaşıklık

b 3. Söz Varlığı Zenginliği

c 4. Paydaş Değerlendirmesi

a) Şiirdeki duygu ve hayal dünyasının paragrafa doğru yansıtılması

b) Niteleme sıfatları, mecazlar ve söz sanatlarının etkin kullanımı

c) Öğretmen ve akran görüşlerinden yararlanarak yeni hedefler koyma

d) Cümlelerin dil bilgisi ögeleri ve bağlaçlarla pürüzsüz bağlanması

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazarak anahtar kelimeyi bulunuz.

Varlıkları kelimelerle resim çizer gibi canlandırma, betimleme (6 harf)	T A S V İ R
Kişinin dış veya iç özelliklerini betimleyen metin türü (6 harf)	P O R T R E
İsimlerin önüne gelerek onları renk, biçim ve durumca niteleyen sözcük (5 harf)	S I F A T
Şairin dış dünyayı zihninde yeniden kurgulayarak oluşturduğu özgün hayal (4 harf)	İ M G E

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

TRSİ